

«ὄχι, τὸν ἰσάζεις· νὰ σου κ' ἡ βάρκα. Καὶ τὰ κατάρτια; Καλέ, ἀφ' ἃ εἶπαν ὀλοέτοιμα· τὰ κλαριά τῆς πορτοκαλιάς, ἀπὸ τὸ μέρος ποῦ κοίταζε τὸ βουμάκι, κοντέβανε νὰ ξεραθοῦνε· τὰ κοφτερά, ἀφίνες τὰλλα πίσω· εἰχες καὶ κατάρτια, μὲ τὸ χρειάζομενο κιάλας τὸ σκῆμα· καὶ πειθὴς ἐνοεῖται κ' εἶναι τὸ ξύλο τοῦ δέντρου πῶς φιλο πρὸς τὸ μέρος τῆς κορφῆς τί γύρεδες καλῆτερη πλώρη; Σοῦ τὰ σούβλιζε τὰ κύματα, μιὰ χαρά, καὶ περνοῦσε. Ὡραία! Μὰ τὸ παννὶ; Ὅριστε τῶρα! Σὰ νὰ μὴν εἶχε παννὶ στὴ Σάντα Κλάρα! Ἴδια ἡ φλοῦδα τῆς πορτοκαλιάς, γὰρ νὰ μὴν ποῦμε τὰλλα δέντρα, φτάνει νὰ βρισκῶνται τὸν τρόπο νὰ μᾶς τὴν ψιλανῆ, καὶ γινότανε παννὶ περίφημο. Κι ἂν δὲν ἔφτανε ἡ φλοῦδα, μήπως δὲν εἶτανε οἱ μεγάλες οἱ φτέρες τοῦ Νησιού, ἢ ἀκόμη πῶς ταιριαζόμενα τὰ φύλλα τῆς πάγκουας, τὰ πελώρια τὰ φύλλα ποῦ νὰ τὰ στήσῃς καταγῆς, τὰ κάνεις τέντα, ὅπως ἀκολούθησε μιὰ φορά, γὰρ δέκα νομάτους; Μήτε σκοινὶ δὲν ἔλειπε, ἀπὸ μᾶζωνες μπόλικα σκοινιά στὶς κορφοῦλες, ἀνάμεσα στὰ δέντρα, περιπλοκαδὲς ὅσες ἤθελες, γερὲς σὰν τὰ σκοινιά καὶ παρπαπῶν. Καὶ τί καράβι, ἀδερφε; Καράβι ποῦ φουρτούνα δὲ φοβῆται. Δέντρο νὰ βουλιᾶξῃ δὲν μπορεῖ. Νὰ σπάνανε καὶ τὰ κατάρτια του, πάντα εἶχε τὴν ἐλπίδα νὰ γλυτώσῃ· πόσο γλυτώσανε μ' ἓνα ξύλο! Ἀπὸ μάλιστα, χρόνια στὴ θάλασσα νῆμνησκε, δὲν τοῦ ἔμελε ἡ πορτοκαλιά τῆς Σάντα Κλάρας στὸ νερὸ δι' σαπίζει, καὶ σήμερις ἀκόμη, σὲ κείνους στοὺς τόπους, ἀπὸ τίς πορτοκαλιῆς φτείνουνε τὰ καράβια τὰ καλῆτερα.

Ὁ Γιάννης ἀμέσως βίχτηκε στὴ δουλειά. Πρῶτα κᾶθησε ἀγάλια ἀγάλια στὸν κορμὸ κάτω τῆς πορτοκαλιάς, ποῦ εἶτανε λιγάνι γεμμένο, ὄχι ὅμως ἀρετὰ· δὲ σάλεψε τὸ δέντρο· τότες, ἀκόμη πῶς ἀγάλια ὁ Γιάννης ἀνέβηκε, κι ὅσο ἀνέβαινε, βασιλοῦντανε στὰ παραπλήσια κλαριά τῶ δυῶ δέντρων, ποῦ ἀνάμεσά τους εἶτανε σὰν ἀκκουμπισμένη ἡ πορτοκαλιά, κ' ἔτσι, σπράχνοντας λίγο λίγο, πότε ἀνεβαίνοντας, πότε κατεβαίνοντας καὶ πατώντας πῶς γέρα, χωρὶς νὰ φῆσῃ μὲ τὸ χέρι του ἢ τὰ κλαριά ἢ πῶς ὕστερα καὶ τοὺς δυῶ κορμούς, τὴν ἔφερε κάτω καὶ τὴν ζαπλώσε σὰν παιδάκι. Πολὺ τονε βοήθησε ποῦ ἀπὸ τὴ φωτιά τῆς μεγάλης, τὸ δέντρο εἶχε καταντῆσει ἐφκολολύγιστο. Ἀπὸ εἶτανε λαμπρὸ πρᾶμα καὶ γὰρ ὅσα εἶχε νὰ κάμῃ, δηλαδὴ νὰ τὴ σκάψῃ, νὰ τὴν πελεκήσῃ, γὰρ νὰ γίνῃ τὸ καράβι. Ἐξῆ μῆνες, μπορεῖ καὶ περισσότερο, χρειάστηκε ὡς ποῦ νὰ τὸ καταφέρῃ. Ἀπὸ τὰ σιδερικά ποῦ τοῦ δῶκαν οἱ συντρόφοι, δὲ χρησιμοποίησε παρὰ τὸ πριόνι, μὲ τὸ σφυρί. Μὲ τὴν πέτρα τοῦ Νησιού κατῶρθωσε τὰ πῶς πολλά, εἶτε γὰρ νὰ στρώσῃ τὴ φλοῦδα, εἶτε καὶ γὰρ νὰ σκα-

λίξῃ τὸ ξύλο μὲ κατὶ μακρὴς καὶ μυτερὲς πατροῦλες. Ὁ Γιάννης εἶτανε ἀπὸ τὴ χαρὰ του σὰν τρελλός, σὰ μεθησμένος· ὄλα μέλι, ὡς κ' ἡ πέτρα, ὡς καὶ τὸ κάρκαλο μιανῆς ἀχελώνας ποῦ τὴν ἔπιασε ξεπίτηδες, γὰρ νὰ κόψῃ κατὶ σκοινιάκι μὲ τὸ καινούριον ἀπὸ μαχαίρι, ποῦ τὸ δικὸ του πᾶ εἶχε τσακιστὴ καὶ παρατσακιστὴ· ὄλα τοῦ ἔρχονταν ἐφκολα, καὶ πάντα κατὶ ἔβρισκε, κατὶ στοχαζότανε, νὰ βολέψῃ τὰ καθέκαστα, καὶ διασκεδάζε καὶ γλειτοῦσε μὲ ὄλα.

Ἐπᾶψε τὸ γλέντι, ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα νὰ κατεβάσῃ, ἀπὸ τὸ βόθρο ἐκεῖ κάτω ποῦ δούλεθε, τὸ φτειασμένο τὸ καράβι του στὸ λιμάνι. Ἀπὸ δὲν τὸ συλλογίστηκε· ἀπὸ εἶταν ἴσως τὸ δυσκολώτερον. Χρειάστηκε ἄλλος μῆνας. Λίγο λίγο καθε μέρα. Βοήθησε κάπως καὶ τὸ χόρτο τὰπαλὸ ποῦ σὰ χαλί, στόλιζε τὸ λαγκαδιὸ κάτω· βοήθησε κι ὁ ἄμμος. Τραβοῦσε, τραβοῦσε ὁ Γιάννης τὸ δεντροκαράβι του. Ὅταν εἶδε τὸ νερὸ, ἔπειτα ὅταν τὸ γλυκὸ τὸ κύμα, μὲ τὴν γιομοθαλασσιά, ἤρθε καὶ μοναχὸ του λὲς πῆρε τὸ καράβι στὰ νερά του, ἀνῆσανε πᾶ ὁ καημένος, ὕστερις ἀπὸ τόσα βιάσανα. Ὡρα σας καλὴ κι ἂς ἔχῃ γειὰ ἡ Σάντα Κλάρα!

Τὴν ἐπιτυχισμένον ἀθροῦσεν ποῦ ταξιδεύει, σὲ θάλασσα ὀλόλαμπρη, σὲ ὀλόλαμπρον οὐρανὸν, μὲ τὴν ἐλπίδα, μὲ τὸ θάρρος, ἀπὸ τὸν ἕναν παράδεισον στὸν ἄλλο, μέσα σὲ μιὰ μυρωδῆτη πορτοκαλιά!

Ὁ φίλος ὄλα τὰ πρόβλεψε, ὡς καὶ τὴ φουρτούνα· ὡς τόσο τὸ μόνο ποῦ δὲ συλλογίστηκε εἶταν ἴσα ἴσα κείνο ποῦ ἔπρεπε νὰ πρωτοσυλλογίστῃ, ἢ μπουνάτσα! Ἀνέμι δὲ φύσαε. Περπατοῦσε ὁ καπετάνιος μᾶς στὸ κατάρτωμα, ἀνέβαζε κατέβαζε τὰ παννάκια του· τίποτις! Γὰρ νὰ ξέρομε, τὸ κατάρτωμα εἶταν ἴδια ἡ πορτοκαλιά, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν κορφὴ τῆς ὡς τὸ μέρος τοῦ κορμοῦ ποῦ εἶχε σκάψῃ τὴν καθαφτὸ βάρκα. Στὸ κατάρτωμα λοιπόν, ὀμπρός, στέκουνταν καὶ τὰ κατάρτια ἢ τὰ στημένα τὰ κλαριά. Καλὸ τουλάχιστο ποῦ δὲν τοὺς ἔλειπε τὸ ὕψος· ἔτσι τὰ χὰδεβε λιγάνι ὁ ἀνεμὸς ἀπὸ πάνω, γιὰτὶ καθὼς εἶδαμε, συχουσνηθίζει στὰ μέρη ἐκεῖνα ὁ ἀγέρας ἀψηλὰ νὰ περιφέρνεται, σὰ νὰ μὴν ἀγγίξει κᾶνε τὴ θάλασσα. Ὅταν ξεκίνησε ὁ Γιάννης ἀπὸ τὴ Σάντα Κλάρα, τοῦ φούσκωσε τίς φτέρες του τὸ ἀνέμι τοῦ βουνοῦ. Μὰ φτέρες εἶτανε, ὄχι φτερά. Ὅτι ποῦ πῆγε ἀλάργα, ἔπεσε καὶ τᾶνέμι. Τὴν κάμη; Κόντεβε νὰ τὸν πιάσῃ τῶρα καὶ λαχτᾶρα γὰρ φουρτούνα. Εἶχε κουπιά. Τραβοῦσε καὶ τραβοῦσε. Νὰ τραβᾷ ὅμως ὄλη μέρα; Σὰν κουραζότανε, τῶρριχνε στὴν ψαρκιῆ. Γέμι του εἶταν οἱ καραβίδες, γιὰτὶ ἀρπαξε ἀπὸ τὸ Νησι ὅσες μπόρεσε νᾶχῃ νὰ τρώῃ. Ἴσως ἔπιασε καὶ ψάρια· δὲν τὸν ἔκοφτε. Φαγὶ περίσσιον, μαζώμενον

στὸ κελλάρι. Τὴν νύχτα μὲ τὴ θροασιά, κοιμοῦνταν περίφημα. Δὲ σάλεβε τὸ καράβι. Τὴν νύχτα; Πρῶτον πρῶτον, ξανάρχιζε. Ἰδρῶνε κιάλας· ὁ ἥλιος δὲ χωράτεβε. Ἀλήθεια ποῦ ὁ Γιάννης εἶχε κάμει πολὺ νόστιμον καπέλλο· τὸ ψάβινο τοῦ καπετάνιου τὸ καταφρόνησε. Φοροῦσε στὸ κεφάλι του, ὡς καὶ σ' ὄλο τὸ κορμὶ του, νὰ μὴν πάθῃ ἀπὸ τὴν κάψα, μεγαλόφυλλα καὶ φτέρες. Φτέρες στὰ κατάρτια· φτέρες στὴ βάρκα, νὰ ζαπλώνεται· φτέρες δῶθε κείθε. Τόντις ἔμοιαζε τὸ καράβι σὰν πλεούμενον περιβολάκι.

Ἐξῆ μέρες βίασταζε τί ταξίδι! Ὁ Γιάννης ἔλεγε νὰ γυρῇ ἀπὸ τὴν ἄλλη μερὰ τοῦ Νησιού, ἀφοῦ τὸ μέρος ποῦ εἶχε δεῖ μπροστά του, ὅταν κᾶθησε στὸ βουνὸ τῆς νυχτιά τῆς πυρκαγιᾶς, εἶτανε βράχος ἀπόγκρεμνος καὶ δὲν μποροῦσε νὰ βῆ. Ὅσο σίμωνε ὅμως, ἀλλίως παρουσιάζονταν τὰ πρᾶματα. Κάτω εἶχε ἀκρογιαλιά ὀλόστρωτη ἀπὸ πέτρες, μὰ ποῦ δὲ φαίνονταν καὶ τόσο ἀφιλόξενη. Δίπλα κ' ἡ σκουμαδὰ ἐκείνη ἀνάμεσα στὰ βουνὰ καὶ ποῦ πᾶει ἀπὸ τὸν ἕναν κόρφο στὸν ἄλλον, ἀπὸ τὴν Μπάγια Κοκκοπαγιάλ στὴν Μπάγια ντὲλ Πιάντρε, ὅπως τὰ βαφτίσανε κατόπι. Τὸ μικρὸ τὰκρογιαλι τὸ σκέπαζε ὀλότελα τὸ βουνὸ. Ἐρημὸ καὶ σίγουρον τὸ μέρος. Στὸ βράχο μέσα, στὴν ἀκρὴ τῆς ἀκρογιαλιάς, εἶτανε καὶ μιὰ σπηλιὰ ποῦ σήμερις περνοῦν οἱ ταξιδιώτες καὶ τὴν καμαρώνουνε, μὰ ποῦ τὴν πρωτοχάρηκε ὁ Γιάννης. Σὰν ξεπίτηδες καμωμένη γιὰ νὰ ἰσυχάζῃ καὶ νὰ γλυκονεῖρεθεσαι. Ἐκεῖ πλάγιασε, ἀφοῦ τραβήξε ὄχι τὸ καράβι. Κοιμήθηκε ὕπνον λαμπρὸν, μὰ δὲν ξέρω ἂν εἶδε στὸνεῖρό του τὴν τρομερὴ ζωὴ ποῦ ἔμελλε νὰ ζῆσῃ, κ' ὕστερα τὸν Παράδεισον ποῦ τὸν πρόσμενε μὲ πρωτομύρωδη χαρά.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΑΛΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ

— Τὴ μνήμη ἔχει τρομερὴ, φίλε μου, τὸ παιδί μου. Καὶ τὴ στιγμὴ θυμάται ποῦ γενιόταν!

— Ἄμ τὸ δικό μου; τρομερὸ! Σοῦ λέω στὴν τιμὴ μου Προτοῦ ἀκόμη γεννηθῆ θυμόταν!

Φλόουρος

— Τὴ ἔχεις; τί τάχεις ἔτσι κατεβασμένα;

— Δὲν εἶμαι καλὰ, δὲ βλέπω ἀπὸ τὸ δεξὸ μου μάτι.

— Ἡ ἡλικία, καημένη, τί τὰ θέλεις, ἢ ἡλικία;

— Ἄσε με, βοὲ ἀδερφε, στὰ χάλια μου καὶ μὴ μοῦ λὲς κολοκύθια. Ἡ ἡλικία! Νὰ καὶ τ' ἀριστερό μου μάτι εἶναι τῆς ἴδιας ἡλικίας κ' ὡς τόσο βλέπει.

2 LAURA MARHOLM

**Ο ΧΩΡΙΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΣΤΗ ΣΚΑΝΤΙΝΑΒΙΑ**

(Μετάφραση Karl Dieterich)

Χωριάτης ὁ ἴδιος κ' ἐξοικειωμένος μὲ τὴ ζωὴ τῶν χωριατῶν, διαπρεπῆς καὶ ὡς διοργανωτῆς καὶ ὡς ἀγρονόμος, σιγὰ σιγὰ δὲν ἐπρόκειτο μόνο στὴ ἐπιχείρησή του, ἀλλὰ ἔβγαλε καὶ παράδες, παντρεύτηκε σὰν πινηντῆρος ποῦ ἦταν μὲ τὴν κόρη ἐνὸς νοικικύρη, ἀπόχτισσε παιδιὰ καὶ ἔζησε πολλὰ χρόνια. Κατὰ τὴν εἰκόνα του ἦταν τετράγωνος μ' ἔκσεινον τὸ σῶμα καὶ καλόκαρδο κεφάλι μὲ τὴ μεγάλη καὶ γερακωτὴ μύτη, χαρακτηριστικὴ γιὰ τὴ φυλὴ του. Εἶχε ἓνα ἀπερίγραφο ταλέντο νὰ παιδαγωγῆσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Ἔλεγε, πῶς οἱ ἀνθρώποι μοιάζουνε μὲ τὰ ρολόγια· ἅμα δὲν τοὺς κουρδίζεις, σταματοῦνε. Οἱ περισσότεροι σταμάτησαν. Τότε ἔρχονται σὲ μένα, κ' ἐγὼ τοὺς κουρδίζω. Ἡ δύναμή του ἦταν ἡ θμιλία. Μιλοῦσε γιὰ

ὄλα καὶ δὲν ἐδιδάσκουσε σὲ τίποτε· μετὰ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκρατῶν του δὲν εἶχε ἀποστάση, καμμιὰ οὐσιαστικὴ διαφορά στὴ σκέψη καὶ στὴν ἐκφραση. Ἀπ' αὐτὸ ἐξηγεῖται ἡ ἔκτακτὴ του ἐντύπωση. Τὸ σχολεῖό του ἐγέννησε μιὰ γενικὴ ὄρμη γιὰ φωτισμὸ καὶ ὕστερῶτερα ἔβγαλε καὶ τὰ ἀγρονομικὰ σχολεῖα.

Μαθητῆς τοῦ Κῶλτ ἦταν ὁ Trier, ποῦ ἔβρουσε τὸ σχολεῖο τοῦ Vallekilde, τὸ παράδειγμα καὶ τὸ πρότυπον ὄλων τῶν χωριατικῶν σχολεῖων ποῦ ἐξοφύρτωναν ἀπὸ τὸ χωριάτικο πνεῦμα καὶ τὴ χωριάτικη οἰκονομία.

Ι Ι

Ἡ Βαλλεκλιντε εἶναι ἀπάνω στὸ Ζεέλαντ, καταμεσίς στὸν τόπον χωρὶς νᾶχῃ συνάφεια μ' ἔλλα στοιχεῖα παρὰ μὲ χωριάτες, ψαρῆδες καὶ ναῦτες. Δεξιὰ καὶ ἄριστερα τοῦ δρόμου εἶναι μερικὰ σπιτάκια παστρικά ποῦ φαίνονται καλοδέματα γιὰ νὰ εἶναι χωριάτικα· περνᾶς ἀπὸ μιὰν ἐκκλησοῦλα καὶ μπαίνεις ἀπὸ μὲς ἀπὸ μιὰν αὐλόπορτα σὲ μιὰν αὐλὴ ποῦναι ὄλη γεμάτη τραγοῦδισμα, μὰ ποῦ δὲ βλέπεις ψυχὴ μέσα. Ἀπὸτοῦ ἄδικα χτύπησες κάμποσες πόρτες, πιάσεις μιὰ κοπέλλα στὸ μαγερεῖο καὶ τὴ ρωτᾶς, ποῦναι ὁ προεστὸς. Ἄδινε μᾶθημα τραγοῦδιον ἀπαντᾶει ἢ κοπέλλα ἐμπιστευτικὰ, ἀνοίγει μιὰ πόρτα καὶ μᾶ βάνει σὲ μιὰ κάμαρα τοῦ καλιού συρμού, ὅπου βλέπεις πάλι εἰκόνας καὶ προτομές τοῦ Γκρόντβικ. Ὑστερα ἀπὸ λίγη ὥρα τελειώνει τὸ τραγοῦδι, ἀκούγεται ἐκεῖ ἔξω ἓνα βροντηχτὸ ποδοβολητό, κᾶτι τρέξιμον, γοῖο· μέσα ἀνακατώνεται μιὰ

φωνὴ προσταχτικὴ ποῦ ἠχολογᾶει, ἔπειτα προβαίνει περπατώντας πίσω, μὲς' στὴν παραπόρτα, ἕνας χοντροκόκτος ἀνθρώπος ποῦ ὄλο μιλάει ὄχι καὶ δίνει διαταγές, σύγκαιρα γυρῆζει σὲ μᾶς ρωτώντας, τί θέλουμε, κι ἂν μᾶς φαίνεται καλὸ ἔτσι, ἐπὶ τέλους ἔρχεται ἡραμμὴ ἔπάνω μας δείχνοντας ἓνα λειωτάριον πρόσωπον μὲ ἄγρια γένεια καὶ ψαρά μαλλιά καὶ μᾶς λέει, πῶς εἶναι ὁ Τριερ. Γλήγορα φαίνονται καὶ οἱ πολλοὶ καὶ γεροὶ ἀπόγονοι του, καὶ ἀπὸ τοῦ φανέρωσις τοὺς ξένους τοῦ ἀπὸ τὴν πολιτεῖα ἓνα κοροιδευτικὸν τρόπο σὰν τὸν Κόλτ, πᾶμε στὸτραπέζι. Βγαίνουμε ἀπ' τὴν κάμαρα, περνοῦμε ἀπὸ κρύους διάδρομους, κατεβαίνουμε μιὰ σκάλα καὶ φτάσαμε στὸ ὑπόγειον τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου βρίσκονται τὰ μαγερεῖα καὶ οἱ τραπεζαρίες. Στὸ μαγερεῖο ἔχει μιὰ μεγάλη πυροστιά, δίπλα τῆς ἓνας θεόρατος τέντζερης ποῦ μαγερεῖονται τὰ λιτὰ φαγητά· πατάτες, φάβα κτλ. σὲ μεγάλη ποσότητα. Γιὰτὶ τὸ σχολεῖο τοῦ Τριερ εἶναι ἀπὸ τὰ πῶς πολυσύχναστα ἔς ὄλη τὴ Σκαντιναβία, ποῦ καμμιὰ φορὰ ἔχει παραπάνω ἀπὸ ἑκατὸ (παλληκάρια) τὸ χειμῶνα, ποῦ βρίσκουν ἐκεῖ γιὰ τριάντα κορῶνες (σαράντα φράγκα χρ.) ὁ καθένας θροφή, ὕπνον καὶ μᾶθημα.

Μέσα σὲ μακροῦλες καὶ χαμηλὲς κάμερες βλέπεις ἀκουμισμένους στὸν τοῖχον ξύλινους πάγκους μὲ τραπέζια μπροστά τους κ' ἀπάνω ἔς αὐτὰ χοντροκαμωμένα τραπεζομαντίλα καὶ ἀπλούστατα μαχαιροπέριονα. Ἀπὸ βλες τίς πόρτες μπαίνουνε τὰ «παλληκάρια», ὄλος διόλου διαφορετικὰ